

บทสรุปผู้บริหาร
แนวทางการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

โดย
คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

ธันวาคม ๒๕๖๐

บทสรุปผู้บริหาร

แนวทางการปฏิรูปเศรษฐกิจของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

๑. สภาพปัญหาและความท้าทายในระยะต่อไป

นับตั้งแต่ประเทศไทยเริ่มมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ เศรษฐกิจไทยเติบโตมากกว่า ๑๐ เท่า ระบบเศรษฐกิจการเงินมีเสถียรภาพ ยืดหยุ่น และทนทานต่อแรงเสียดทานได้ดีในระดับหนึ่ง และเมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่ม จะเห็นว่า ในภาพรวมภาคเอกชนไทยแข็งแกร่งขึ้น มาตรฐานชีวิตและความเป็นอยู่ของคนไทยดีขึ้น และคนส่วนใหญ่หันมาพึ่งพาความยากจน โดยรวมอาจกล่าวได้ว่า ผลของการพัฒนาเศรษฐกิจที่ผ่านมาอยู่ในระดับที่น่าพอใจช่วยยกระดับประเทศไทยให้อยู่ในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลางจากที่เคยมีฐานะยากจนที่สุดแห่งหนึ่งในภูมิภาค

แม้การพัฒนาที่ผ่านมาจะช่วยให้ประเทศไทยก้าวหน้าในหลายด้าน แต่คงปฏิเสธไม่ได้ว่า ปัจจุบันประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาเชิงโครงสร้างหลายเรื่อง อาทิ

- **ศักยภาพการเติบโตที่ลดลง** ช่วงก่อนปี ๒๕๔๐ ประเทศไทยเคยเติบโตเฉลี่ยประมาณร้อยละ ๙ ช่วงปี ๒๕๔๓-๒๕๕๖ โตเฉลี่ยประมาณ ๔% แต่หลายปีที่ผ่านมากลับเติบโตต่ำกว่า ๔% ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการพัฒนาที่มุ่งเน้นปริมาณมากกว่าคุณภาพ การพัฒนาด้านคุณภาพมีน้อยหรือไม่เกิดผลเต็มที่ทั้งในด้านคุณภาพคน ภาวะเปื้อน โครงสร้างพื้นฐาน และวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม ขณะเดียวกันความสามารถในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ต่ำลง ซึ่งส่วนหนึ่งสะท้อนถึงความเชื่อมั่นในโครงสร้างเศรษฐกิจไทยและบรรยากาศการดำเนินธุรกิจ และประกอบกับมีประเทศคู่แข่งดึงดูดการลงทุนมากขึ้นด้วย

- **ปัญหาความเหลื่อมล้ำในหลายมิติ** ทั้งในด้านความเหลื่อมล้ำด้านเศรษฐกิจและรายได้ และโอกาสของคนเมืองกับคนในพื้นที่ห่างไกล กรุงเทพฯกับต่างจังหวัด หรือคนรวยกับคนจน และด้านความสามารถในการแข่งขันระหว่างผู้ประกอบการรายเล็ก-รายใหญ่ ผลประโยชน์ทางภาษีสำหรับผู้ประกอบการรายใหญ่และรายเล็ก รวมทั้งโอกาสการเข้าถึงบริการทางสังคมที่มีคุณภาพทั้งการศึกษาและสาธารณสุข รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐานยังมีความแตกต่างกันมากในระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ส่งผลให้ศักยภาพการสร้างอาชีพและรายได้ของคนกลุ่มต่าง ๆ แตกต่างกันไป

- **ปัญหากลไกและบทบาทภาครัฐที่ไม่เอื้อต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ** การทำงานของหน่วยงานภาครัฐขาดการบูรณาการ ทำให้นโยบายหลายเรื่อง อาทิ การเพิ่มผลผลิตการผลิตและการพัฒนานวัตกรรม การช่วยเหลือคนจน และการพัฒนาและส่งเสริม SMEs มีการจัดสรรงบประมาณและดำเนินการผ่านหลายหน่วยงาน แต่ประสิทธิภาพเชิงนโยบายกลับต่ำ นอกจากนี้ **ปัญหากฎหมายและกฎระเบียบที่มีจำนวนมากหลวมหลวม ล้าสมัย ขาดการปรับปรุง รวมทั้งมีช่องโหว่จากการใช้ดุลยพินิจ** เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ปัญหาคอร์รัปชันรุนแรงขึ้น ซึ่งมีผลให้ต้นทุนการดำรงชีวิตและการดำเนินธุรกิจสูงขึ้น หากปัญหาเหล่านี้ไม่ได้รับการแก้ไขจะยิ่งสร้างความก้าวหน้าของประเทศในทุกด้านทั้งเศรษฐกิจ ด้านสังคมและอื่นๆ ด้วย

มองไปข้างหน้า **ภายใต้บริบทสังคมและเศรษฐกิจที่ไม่เหมือนเดิม และมีความท้าทายใหม่ๆ** ไม่ว่าจะเป็นความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างพลิกโฉมซึ่งจะเปลี่ยนพฤติกรรมของคน และรูปแบบการทำธุรกิจ (business model) งานหลายอย่างได้เริ่มหายไป ตัวอย่างในภาคการเงิน เดิมธนาคารพาณิชย์เคยแข่งขันกันเปิดสาขา แต่ปัจจุบันประชาชนสามารถทำธุรกรรมผ่านมือถือได้ จึงเริ่มเห็นการทยอยปิดสาขา

ของธนาคารพาณิชย์ หรือในอุตสาหกรรมการพิมพ์ที่ได้รับผลกระทบจากสื่อในโลกออนไลน์ ทำให้นิตยสารจำนวนมากต้องทยอยปิดตัว และในอนาคตงานหลายอย่างอาจจะถูกแทนด้วยระบบอัตโนมัติ โอกาสที่คนที่ใช้ทักษะแบบเดิม ๆ จะตกงานมีมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันระบบอัตโนมัติและดิจิทัลก็สร้างโอกาสสำหรับงานทักษะสูงเพิ่มขึ้นซึ่งการเตรียมคนและรูปแบบทางธุรกิจที่ตอบโจทย์บริบทใหม่ก็เป็นเรื่องสำคัญลำดับต้นๆ ที่สำคัญการเปลี่ยนแปลงระยะต่อไปเกิดขึ้นในอัตราที่เร็วขึ้นกว่าเดิมเพราะมีการผสมผสานของเทคโนโลยีหลากหลายสาขาเป็นปัจจัยเร่ง (technology convergence) ขณะที่บริบทเศรษฐกิจการเมืองโลกจะซับซ้อนขึ้นภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่เข้มข้น กติกาและมาตรฐานสากลจะเข้มงวดขึ้น ทั้งทางด้านการค้าการลงทุน สิทธิมนุษยชน อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ และความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ การก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุย่อมทำให้แรงงานหายากขึ้นและค่าแรงแพงขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ รวมทั้งเป็นความเสี่ยงต่อภาระงบประมาณและความยั่งยืนทางการคลังของกองทุนด้านประกันสังคม การออม และการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศ

๒. การปฏิรูปเศรษฐกิจกับการวางรากฐานเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่แท้จริง

ภายใต้บริบทโลกยุคใหม่ที่เต็มไปด้วยความท้าทายใหม่ๆ และปัญหาเชิงโครงสร้างที่กล่าวข้างต้น คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ จึงกำหนดเป้าหมายหลักของการปฏิรูปไว้ว่า มองไปข้างหน้า ประเทศไทยจะต้องมี **“การพัฒนาเศรษฐกิจที่แท้จริง”**

การพัฒนาเศรษฐกิจที่แท้จริงคืออะไร?

การพัฒนาเศรษฐกิจที่ไม่เน้นการขยายตัวเชิงปริมาณสูงๆ แต่เป็นการพัฒนาลงถึงรากลึก เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง สร้างและรักษาเสถียรภาพ จะต้องคำนึงถึงการเพิ่มศักยภาพของทุกภาคส่วนในระบบเศรษฐกิจ และเป็นการพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการกระจายผลประโยชน์ไปสู่ประชาชนแต่ละคนอย่างเป็นธรรม รวมทั้งจะต้องเป็นการพัฒนาที่จะช่วยให้ประเทศก้าวหน้าไปได้อย่างยั่งยืน

กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ เศรษฐกิจไทยต้อง **“แข่งขันได้ – กระจายประโยชน์ไปสู่ประชาชน - เติบโตยั่งยืน”** โดยยึดหลักของการพัฒนาเศรษฐกิจที่แท้จริง คณะกรรมการฯ ได้แบ่งประเด็นปฏิรูปออกเป็น ๓ ด้านสำคัญ ดังนี้

ด้านที่หนึ่ง การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ให้กับทุกภาคส่วนในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งจะเป็นเรื่องสำคัญมากทั้งในปัจจุบันและอนาคตข้างหน้า ปรากฏการณ์ที่หลายประเทศซึ่งเคยล้าหลังกว่าไทย แต่ปัจจุบันประเทศเหล่านั้นพยายามเร่งพัฒนาขีดความสามารถสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ขณะที่ไทยพัฒนาก้าวหน้าได้ช้าๆ สะท้อนว่า **“ถ้าไม่ทำอะไรที่เป็น การเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกโฉมถึงระดับโครงสร้าง ประเทศไทยอาจเป็นประเทศที่ไม่สามารถแข่งขันกับใครได้”** ที่สำคัญ ในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตประเทศไทยจะต้องแข่งขันท่ามกลางข้อจำกัดและความท้าทายที่เผชิญมากกว่าในอดีตที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุจะส่งผลให้วัยแรงงานลดลงต่อไปอีกจากที่เริ่มลดลงไปแล้วตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ อัตราการพึ่งพิงหรืออัตราส่วนการเป็นภาระ (Dependency ratio) จะสูงขึ้นรวดเร็ว คนไทยในวัยทำงาน ๑๐๐ คนต้องดูแลผู้สูงอายุ ๒๖ คนในปี ๒๕๖๐ นี้ แต่ต่อไปอีก ๒๐ ปี จะต้องเลี้ยงผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเป็น ๕๔ คน นั่นคือประมาณ ๒ ต่อ ๑ และเมื่อรวมถึงเด็กที่จะต้องดูแลเลี้ยงดูก็หมายความว่าคนๆ หนึ่งจะต้องมีความสามารถสูง **ทางออกเดียวของประเทศคือ คนไทย ภาคธุรกิจไทย และภาครัฐไทยต้องเก่งขึ้น** กล่าวคือ

ระยะสั้น การเพิ่มผลิตภาพ (Productivity) ในอุตสาหกรรมหลักที่ประเทศไทยมีความชำนาญ ๓ อุตสาหกรรม ได้แก่ อุตสาหกรรมการเกษตร อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการบริการ

(Hospitality) และอุตสาหกรรมอาหาร ซึ่งมีการจ้างงานรวมกว่า ๒๐ ล้านคน มากกว่าร้อยละ ๖๐ ของการจ้างงานทั้งหมด ซึ่งในภาพรวมนั้น ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ได้กำหนดเป็นเป้าหมายที่จะเพิ่มผลิตภาพโดยเฉลี่ยปีละไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๓

การสร้างฐานอุตสาหกรรมใหม่ที่มีศักยภาพในการเติบโตในอนาคต ด้วยการต่อยอดในอุตสาหกรรมที่มีฐานอยู่แล้ว คือ อุตสาหกรรมชีวภาพ (Bio-economy) อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า (Electric vehicles) อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (Smart electronics) อุตสาหกรรมการดูแลสุขภาพ (Healthcare) รวมถึง อุตสาหกรรมการศึกษา (Education) และอุตสาหกรรมดิจิทัล (Digital Economy) ที่จะเข้ามายกระดับศักยภาพแรงงาน ผู้ประกอบการ และอุตสาหกรรมไทย

นอกจากนี้ **เพื่อให้อุตสาหกรรมไทยมีความคล่องตัว เท้าทันการเปลี่ยนแปลง** จำเป็นต้องมีการพัฒนาและเสริมสร้างทักษะบุคลากรในด้านต่างๆ (Retraining) ที่จำเป็นต่ออนาคต มีการเพิ่มประสิทธิภาพด้วยการใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมและ Big data และมีการปรับปรุงกฎหมายการแข่งขันทางการค้าเพื่อสนับสนุนกลไกตลาดเสรีที่เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินธุรกิจ รวมทั้งปรับปรุงกฎระเบียบด้านต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการลงทุนและการดำเนินธุรกิจ (Ease of Doing Business: EoDB)

ระยะกลาง การรวมกลุ่มในภูมิภาค (Regional integration) เพื่อขยายตลาดและสร้างฐานการลงทุนด้วยการสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน (CLMV) เมื่อรวมกับประเทศไทยจะมีขนาดตลาดถึง ๒๓๐ ล้านคน และเมื่อรวมบังกลาเทศอีก ๑๖๐ ล้านคน จะทำให้ตลาดมีขนาดถึง ๔๐๐ ล้านคน ซึ่งเศรษฐกิจประเทศกลุ่มนี้เติบโตร้อยละ ๖-๘ ต่อปี โดยลดข้อจำกัดการรวมตัว และเน้นการเชื่อมโยงกันผ่านโครงข่ายคมนาคมที่จะเอื้อให้บริษัทข้ามชาติเลือกใช้ไทยเป็นฐานในการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานของภูมิภาค (Regional supply chain) และช่วยให้ภาคเอกชนไทยมีโอกาสในการขยายกิจการการลงทุนสู่ต่างประเทศมากขึ้น

ระยะยาว การสร้างระบบนิเวศด้านการวิจัยและนวัตกรรม เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน ด้วยการปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติมมาตรการและปัจจัยเอื้อให้เกิดความสามารถของผู้ประกอบการที่เป็นกลไกสำคัญต่อการขับเคลื่อนประเทศที่สำคัญ ได้แก่ การจัดระบบนวัตกรรมแห่งชาติให้มีความเชื่อมโยงระหว่างการผลิตผลงานวิจัยและนวัตกรรมตามโจทย์ของประเทศและความต้องการใช้งานจริง การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของผลงานวิจัยและนวัตกรรม รวมถึงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานให้เอื้อต่อการคิดค้น การสร้างสรรค์ สิ่งประดิษฐ์และนวัตกรรมใหม่ ได้แก่ การจัดตั้งศูนย์กลางการวิจัยและพัฒนา การจัดตั้งศูนย์กลางการพัฒนา ศักยภาพสตาร์ทอัพ (Startup) และวิสาหกิจขนาดเล็กลง เพื่อให้ปัจจัยเหล่านี้ไปสู่การสนับสนุนให้ประเทศไทยก้าวเป็นศูนย์กลางด้านนวัตกรรม (Innovation Hub) ในภูมิภาค อันเป็นการวางรากฐานโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญาที่มีนัยสำคัญต่อการกระตุ้นให้เกิดการลงทุนวิจัยและนวัตกรรมไปสู่เป้าหมายที่ร้อยละ ๒ ต่อ GDP

ด้านที่สอง ความเท่าเทียมและการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม (Equality & inclusive growth) แม้ที่ผ่านมาปัญหาความเหลื่อมล้ำและความยากจนเป็นประเด็นที่ถูกหยิบยกขึ้นมาแก้ไขในหลายรัฐบาล มีการใช้งบประมาณจำนวนมากเพื่อแก้ปัญหา แต่ปัญหากลักรุนแรงขึ้น ส่วนหนึ่งมาจากการทำงานที่ขาดการบูรณาการ ทั้งด้านนโยบาย งบประมาณ และการดำเนินโครงการ

เพื่อการลดความเหลื่อมล้ำ ขจัดความยากจน และกระจายประโยชน์จากการพัฒนาไปสู่ประชาชนให้ทั่วถึงมากขึ้น จะช่วยให้สังคมมีความสมดุลมากขึ้น และไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง โดยหนึ่งในข้อเสนอการปฏิรูป

สำคัญคือ **การจัดตั้งสำนักงานบูรณาการแก้ไขปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำ** เพื่อให้ประเทศไทยมีหน่วยงานหลักในการกำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ด้านความยากจนและความเหลื่อมล้ำ รวมทั้งทำให้เกิดการขับเคลื่อนได้อย่างแท้จริง และทำหน้าที่เป็นกลไกประสานการขับเคลื่อนนโยบายโดยหน่วยงานปฏิบัติต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นร่วมหรือคาบเกี่ยวระหว่างหน่วยงาน (Cross-cutting)

คณะกรรมการฯ เห็นว่า การมีหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องนี้ โดยตรงนับเป็นเงื่อนไขที่จำเป็น แต่ไม่เพียงพอที่จะขจัดปัญหาความเหลื่อมล้ำที่ทับซ้อนในหลายมิติได้ จึงวางแนวทางแก้ปัญหาในหลายระดับ

ระดับบุคคล การเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนโดยเฉพาะเกษตรกรและแรงงานไร้ฝีมือที่ยากจนในระดับฐานราก ข้อมูลปี ๒๕๕๙ เกษตรกรและแรงงานไร้ฝีมือมีจำนวนรวมกว่า ๒๓.๖ ล้านคน ที่แทบไม่มีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคมให้สูงขึ้น จึงควรเพิ่มศักยภาพให้**กลุ่มเกษตรกร** เช่น การเพิ่มผลผลิตให้พื้นที่การเกษตร โดยการพัฒนาระบบการจัดการน้ำ การส่งเสริมให้เกษตรกรปรับใช้ความรู้สมัยใหม่จากข้อมูลและเทคโนโลยีที่ทันสมัยและครอบคลุม และให้การช่วยเหลือในเชิงระบบเพื่อรองรับความเสี่ยง และเพิ่มโอกาสทางอาชีพ เพื่อให้เกษตรกรเก่งขึ้น (Smart farmer) เป็นต้น และ**การพัฒนาแรงงานไร้ฝีมือ** ทั้งในด้านของการพัฒนาฝีมือแรงงาน และการจัดการทุนการศึกษา เพื่อการพัฒนาฝีมือและทักษะที่ตรงตามความต้องการของภาคเอกชน และสอดคล้องกับนโยบายด้านอื่นของประเทศที่สำคัญ ซึ่งเมื่อเกษตรกรและแรงงานมีศักยภาพสูงขึ้น ไม่เพียงทำให้รายได้และคุณภาพชีวิตดีขึ้น ยังมีส่วนสนับสนุนให้ศักยภาพเศรษฐกิจในภาพรวมสูงขึ้นตามไปด้วย

ระดับชุมชน การสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง ผ่านการยกระดับการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนเข้าสู่โครงข่ายสถาบันการเงินประชาชน **การพัฒนาธุรกิจชุมชน** โดยการสนับสนุนทั้งด้านการรวมกลุ่มสร้างเครือข่าย การสร้างกลไกพัฒนาร่วมกับภาคเอกชน การจัดตั้งแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-commerce) เพื่อเพิ่มโอกาสในการเติบโตของธุรกิจชุมชน สร้างการเติบโตทางรายได้ เพิ่มการเข้าถึงตลาดและทรัพยากร และ **การจัดตั้งกองทุนการลงทุนเพื่อสังคม** (Social investment fund) เพื่อสนับสนุนเครือข่ายผู้นำชุมชนเพื่อเป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในพื้นที่

ระดับประเทศ จำเป็นต้องมีการพัฒนาหัวเมืองใหญ่ในภาคต่างๆ ควบคู่ไปกับกรุงเทพฯ และการจัดสรรงบประมาณเชิงพื้นที่ให้กับจังหวัดที่ยากจน เพื่อกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค การสร้างระบบสวัสดิการพื้นฐานที่จำเป็น (Social safety net) การปฏิรูประบบประกันสังคมและระบบภาษี นอกจากนี้ เพื่อลดความเสี่ยงและเพิ่มศักยภาพด้านการคลัง (Fiscal space) แนวทางปฏิรูปที่สำคัญคือ เพิ่มสัดส่วนรายได้จากภาษีต่อ GDP ให้สูงขึ้น โดยให้มีองค์กรจัดเก็บภาษีกึ่งอิสระ (Semi-autonomous Revenue Agency: SARA) การปรับปรุงระบบภาษีในอัตราก้าวหน้าเพื่อให้กลุ่มที่มีรายได้สูงสุดมีส่วนรับภาษีเพิ่มขึ้น และขยายฐานการจัดเก็บภาษีไปสู่ทรัพย์สินรูปแบบต่างๆ นอกจากนี้ จำเป็นต้องปรับระบบบำนาญให้เป็นระบบที่ก้าวหน้าและครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง และขยายความคุ้มครองของกองทุนประกันสังคมไปยังกลุ่มแรงงานนอกระบบและเกษตรกรเพิ่มขึ้น

ด้านที่สาม การปฏิรูปสถาบันทางเศรษฐกิจ การปรับกลไกและบทบาทของภาครัฐให้พร้อมรับมือกับความท้าทายในอนาคตที่บริบททางเศรษฐกิจและสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดนิ่ง ซึ่งหมายความว่า**สถาบันทางเศรษฐกิจจำเป็นต้องเป็นสถาบันที่มีชีวิต** พร้อมปรับตัว การปฏิรูปสถาบันทางเศรษฐกิจจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสนับสนุนการปฏิรูปทั้งสองด้านข้างต้นให้สัมฤทธิ์ผล เพราะภาครัฐเป็นผู้กำหนดนโยบาย

กฎหมาย กฎเกณฑ์และกติกา ซึ่งจะมีผลต่อการสร้างแรงจูงใจ และระบบนิเวศ (Ecosystem) ที่เอื้อให้เศรษฐกิจสามารถพัฒนาได้เต็มศักยภาพ

ทั้งนี้ **“ระบบสถาบันด้านเศรษฐกิจ”** หลายส่วนที่เคยออกแบบไว้เมื่อหลายสิบปีก่อนอาจไม่สามารถตอบโจทย์ประเทศภายใต้บริบทใหม่ จึงจำเป็นต้องปฏิรูปหน่วยงานทางเศรษฐกิจ ทั้งที่เป็นระดับวางยุทธศาสตร์ ปฏิบัติ และติดตามผล ให้ทันสมัย สอดคล้องกับจังหวะการเดินหน้าของประเทศโดยภาครัฐต้องปรับบทบาทจาก **“ผู้กำกับดูแล”** ให้เป็น **“ผู้สนับสนุน”** ภาคธุรกิจ และปล่อยให้มีการแข่งขันตามระบบตลาดเสรีมากขึ้น

จากการหารือของคณะกรรมการฯ และรับฟังความเห็นจากผู้เกี่ยวข้องในเวทีต่างๆ รวมทั้งข้อเสนอปฏิรูปของสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) และสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) แม้จะมีข้อเสนอในหลายเรื่อง แต่ทิศทางร่วมของข้อเสนอปฏิรูปสถาบันด้านเศรษฐกิจจะให้น้ำหนักใน ๔ มิติสำคัญ คือ

มิติแรก ภาครัฐต้องคำนึงถึง **“ประสิทธิภาพ”** และ **“ความยั่งยืน”** มากขึ้น โดยเรื่องที่สำคัญคือ การปฏิรูปกฎหมายเศรษฐกิจให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก และไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำธุรกิจ ปรับกติกาให้การจัดสรรทรัพยากรในระบบเศรษฐกิจเป็นไปได้อย่างคล่องตัว ในอนาคตที่เทคโนโลยีสร้างผลกระทบรุนแรงและสร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน (Disruptive technology) จะทำให้หลายธุรกิจต้องเลิกกิจการหรือล้มละลาย จึงจำเป็นต้องทำให้ธุรกิจที่ล้มสามารถลุกได้เร็ว หรือการบริหารสินทรัพย์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic assets) ที่สำคัญของประเทศ เช่น คลื่นความถี่ รถไฟ สนามบิน ท่าเรือ หรือทางพิเศษต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในการดูแลของรัฐวิสาหกิจที่การบริหารจัดการยังขาดประสิทธิภาพ ต้องได้รับการปฏิรูปให้ดีขึ้น ไมเช่นนั้นจะเป็นการ **“เสียโอกาสด้านการพัฒนา”** และเป็น **“ต้นทุนที่แพงขึ้น”** ของประชาชนทุกคน

มิติที่สอง ต้องโปร่งใส มีการตรวจสอบจากภาคประชาชนได้ ซึ่งจะช่วยลดปัญหาคอร์รัปชันที่เป็น **“ต้นทุนแฝง”** ของภาคเอกชนและประชาชนได้ด้วย

มิติที่สาม กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นตัดสินใจมากขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นสามารถเสนอแนะสิ่งที่ต้องการ ซึ่งจะช่วยให้การแก้ปัญหาไม่เจ้าภาพชัดเจน (Accountability) นอกจากนี้ การกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำที่การพัฒนามีแนวโน้มกระจุกตัวที่ส่วนกลางลงได้อีกทางหนึ่งด้วย

มิติที่สี่ ประสานความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ในโลกที่ซับซ้อน โจทย์ของประเทศหลายเรื่องยากขึ้น จึงจำเป็นที่ภาครัฐต้องปรับบทบาทให้มีความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้นในทุกมิติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง **ความร่วมมือระหว่างส่วนราชการ** ที่การทำงานยังมีลักษณะแยกส่วน ขาดการบูรณาการ จนทำให้ที่ผ่านมาต้องอาศัยการใช้มาตรา ๔๔ เพื่อฝ่าทางตันอยู่บ่อยๆ หรือ **ความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน** เพื่อใช้ประโยชน์จากจุดแข็งของเอกชนในด้านความคิดสร้างสรรค์ เทคโนโลยี และระบบงานที่มีประสิทธิภาพคล่องตัว โดยเปิดโอกาสให้เอกชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ อาทิ การร่วมลงทุนกับเอกชน (PPP) โดยเฉพาะในโครงสร้างพื้นฐานที่ประเทศไทยยังมีน้อย หากทำสำเร็จจะลดภาระด้านงบประมาณของภาครัฐได้อีกทางหนึ่ง

ในเบื้องต้นคณะกรรมการฯ ได้กำหนด **“เป้าหมายปฏิรูปสถาบันด้านเศรษฐกิจ”** โดยการยกระดับให้ มีวงจร Plan-Do-Check-Act (หรือ Deming Cycle) เพื่อการขับเคลื่อนนโยบายเศรษฐกิจที่ครบถ้วนและเป็นเอกภาพ ซึ่งประกอบด้วย ๓ ด้าน ได้แก่

ด้านแรก การปฏิรูปหน่วยงานนโยบาย ที่สำคัญได้แก่ การปฏิรูปสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งทำหน้าที่วางยุทธศาสตร์หรือต้นหนของประเทศให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ คล่องตัวเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและตอบโจทย์ของประเทศที่ซับซ้อนขึ้นสามารถทำหน้าที่เป็นสมองของประเทศที่สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ภาพรวม (Visionary) ทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะยาวได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง มีทักษะและนวัตกรรมในการจัดทำนโยบายที่หลากหลายและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกได้อย่างรวดเร็ว (Innovation) และมีการผนึกกำลังของหน่วยงานวางแผนนโยบายและแผน (Synergy of Policy) รวมทั้งการออกแบบประเด็นพัฒนาเชิงบูรณาการที่สำคัญพร้อมถ่ายทอดสู่การปฏิบัติ ในขณะเดียวกันจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมด้านการดำเนินงานด้วยการร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) เพื่อกำหนดตัวชี้วัดการทำงาน ปรับระบบการบริหารงาน และพัฒนาบุคลากรภาครัฐให้เหมาะสมกับบริบทเศรษฐกิจในระยะต่อไป

ปฏิรูปหน่วยงานด้านสถิติและข้อมูลแห่งชาติ (National data unit) ที่สำคัญคือ สำนักงานสถิติแห่งชาติ ให้สามารถพัฒนาระบบข้อมูลที่สมบูรณ์ มีปริมาณเพียงพอ หลากหลาย เรียกใช้ได้รวดเร็ว เป็นข้อมูลที่สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ด้วยวิธีการหลากหลายวิธีการ ขึ้นอยู่กับว่าต้องการนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้งานด้านไหน (Big Data) เพื่อประกอบการตัดสินใจตลอดวงจรนโยบายบนหลักการ PDCA และสนับสนุนการบริหารนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อให้ทิศทางการดำเนินนโยบายถูกต้องแม่นยำขึ้น

ด้านที่สอง การปฏิรูปหน่วยงานการคลังและงบประมาณ เพื่อให้วงจรการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจมีความคล่องตัว มีประสิทธิภาพและยั่งยืนในระยะยาว จำเป็นต้องปฏิรูป**หน่วยงบประมาณ** เพื่อให้กระบวนการจัดสรรงบประมาณสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และ**ปฏิรูปนโยบายการคลังและภาษี** เพื่อรองรับภาระทางการคลังที่ในอนาคตจะเพิ่มขึ้นจากการดูแลผู้สูงอายุ จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ต้องเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี การปรับปรุงระบบภาษีในอัตราก้าวหน้า และขยายฐานการจัดเก็บภาษีไปสู่ทรัพย์สินรูปแบบต่างๆ ซึ่งส่วนหนึ่งได้กล่าวถึงแล้วในข้อเสนอการปฏิรูปด้านที่สอง รวมถึง**การสร้าง ความยั่งยืนทางการคลังในระยะยาว** ด้วยการปฏิรูประบบประกันสุขภาพของประเทศ ซึ่งประกอบด้วย ๓ ระบบสำคัญ คือ (๑) ระบบประกันสังคม (๒) ระบบสวัสดิการรักษายาบาลข้าราชการ และ (๓) ระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าที่มีภาระรายจ่ายมากขึ้นตามการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบประกันสังคมที่จำเป็นต้องเร่งปรับปรุงเงื่อนไข เช่น การปรับอัตราการจ่ายเงินสบทบให้เหมาะสม เป็นต้น

หน่วยบริหารสินทรัพย์ของภาครัฐ โดยเฉพาะรัฐวิสาหกิจซึ่งเป็นผู้ครอบครองสินทรัพย์ประมาณครึ่งหนึ่งของภาครัฐให้สามารถดำเนินการกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพตามที่ประชาชนคาดหวังทั้งในด้านการบริการ และบริหารสินทรัพย์ในการเพิ่มมูลค่า (Value creation) ได้ตามศักยภาพ จึงจำเป็นต้องมีการปฏิรูปใน ๔ มิติสำคัญ ได้แก่ (๑) แบ่งแยกหน้าที่ของผู้กำหนดนโยบาย ผู้กำกับดูแล และการเป็นเจ้าของให้ชัดเจน ไม่ขัดและไม่ทับซ้อนกัน (๒) กำหนดกติการะหว่างผู้เกี่ยวข้องตามหลักบรรษัทภิบาลที่ดี (Good governance) อาทิ การคัดเลือกกรรมการรัฐวิสาหกิจ มาตรการป้องกันประโยชน์ที่ไม่ได้รับชอบ (๓) การจัดตั้งหน่วยงานเจ้าของ (Ownership entity) ที่ทำหน้าที่ปกป้องรักษาและเพิ่มมูลค่าสินทรัพย์ของรัฐวิสาหกิจแทนประชาชน และ (๔) การกำกับดูแลด้วยกลไกตลาดที่มีความเท่าเทียม (Competitive neutrality) ไม่บิดเบือน และดำเนินการอย่างมีพลวัตและต่อเนื่อง

ด้านที่สาม การปฏิรูปหน่วยงานดำเนินการและประเมินผล ทั้งในมิติของ (๑) **กลไกการดำเนินการ** (Execution mechanism) (๒) **งานติดตามและประเมินผล** (Monitoring & evaluation unit) และ (๓) **กลไกการเร่งกระตุ่นการดำเนินการ** โดยเรื่องที่สำคัญได้แก่

หน่วยงานขับเคลื่อนนโยบาย (Execution Unit) ให้มีกลไกหรือกระบวนการหรือหน่วยงาน เพื่อยกระดับการดำเนินการตามแนวทางที่รัฐกำหนดไว้ อย่างเป็นระบบ รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ และ ต้องมีการดำเนินการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพเป็นสำคัญ (Result-Oriented and Efficiency) มีการจัดลำดับความสำคัญของการใช้ทรัพยากร (Resources Match Priority) สร้างความร่วมมือระหว่าง หน่วยงานแบบบูรณาการ (Coordination and Integration) และมีความรับผิดชอบ (Accountability) โดย กระทรวงเศรษฐกิจให้มีหน้าที่ดำเนินการจัดทำ ขับเคลื่อน ติดตาม และติดตามผลแผนงาน/โครงการใน ลักษณะการหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และทำงานร่วมกับกระทรวงอื่นๆที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนประเด็นบูรณาการ ผ่านองค์กรอิสระ และมืองค์กรอิสระกลางที่เรียกว่า Implementation collaboration Unit: ICU เพื่อทำ หน้าที่ประสานขับเคลื่อนประเด็นบูรณาการในลักษณะการอภิบาลผ่านความร่วมมือ (Collaborative Governance)

หน่วยงานติดตามและประเมินผล (Monitoring and Evaluation Unit) ให้มีกลไกเพื่อ เพิ่มศักยภาพและความอิสระในการดำเนินการติดตามประเมินผล พร้อมทั้งจัดทำข้อมูลติดตามประเมินผลให้ ถูกต้อง (Validity) สมบูรณ์ (Integrity) เชื่อถือได้ (Reliability) และย้อนกลับหรือป้อนกับจนเป็นประโยชน์ ในการปรับปรุงหรือเป็นข้อมูลต่อการจัดทำแผนงาน/โครงการและยุทธศาสตร์ต่อไปได้ (Relevant Feedback) ตลอดจนเชื่อว่าการติดตามประเมินผลเป็นเครื่องมือสำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาตนเอง (Culture of self improvement or development) รวมทั้งมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่นำผลการติดตามและประเมินผล ย้อนกลับเพื่อปรับปรุงแผนในระยะต่อไป ต้องมีความรวดเร็วและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของผู้ใช้ ในขณะนั้น (Fast and Adaptive) อีกทั้งมีระบบตรวจสอบและวัดประสิทธิภาพของระบบประเมินผล (Audit) เพื่อให้สามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงแผนงาน/โครงการ และยุทธศาสตร์ในระดับต่างๆ ได้ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การปฏิรูปสถาบันด้านการเพิ่มผลผลิต การมาตรฐาน และระบบนวัตกรรมประเทศ จากเดิมที่ขาดการประสานงานเชื่อมโยงที่มีประสิทธิภาพ ทำงานซ้ำซ้อน ขาดยุทธศาสตร์และขาดนโยบาย ด้านมาตรฐาน นวัตกรรม และการเพิ่มผลผลิตภาพที่เชื่อมโยงกันชัดเจนที่มุ่งเป้าเพื่อการเพิ่มขีดความสามารถ ในการแข่งขัน และการคุ้มครองผู้บริโภคและการสร้างความเป็นธรรมลดความเหลื่อมล้ำ ทั้งนี้โดยที่การทำงาน ขาดการให้ความสำคัญจากความต้องการในตลาดสินค้าและบริการ (Demand driven) ขณะที่ข้อมูล ด้านมาตรฐานกระจุกกระจาย ข้อเสนอการปฏิรูปคือ ให้มีการจัดตั้งหน่วยงานกลางทำหน้าที่เชื่อมต่อจาก ยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สู่แนวทางการพัฒนาและแนวทางการบริหารจัดการ ด้านการส่งเสริมผลผลิตภาพและการมาตรฐานของประเทศอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การขับเคลื่อนแผนไปสู่ การปฏิบัติมีประสิทธิภาพ รวมทั้งติดตามสถานการณ์และประเมินผลการดำเนินนโยบายและโครงการต่างๆ ทั้งในระดับประเทศ และรายสาขาการผลิตและบริการ โดยที่ในระยะเริ่มแรกต้องมีการสร้างเครือข่าย การทำงานร่วมกันกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ในลักษณะ Single network และการกำหนดการเชื่อมต่อบน Single Platform

การปฏิรูปสถาบันด้านการส่งเสริม SMEs เพื่อช่วยยกระดับความสามารถของ SMEs ยังเป็น อีกเรื่องที่สำคัญมาก เพราะกว่าร้อยละ ๙๙ ของผู้ประกอบการในประเทศไทย คือ SMEs คิดเป็นสัดส่วน การจ้างงานร้อยละ ๘๐ ของทั้งประเทศ ที่ผ่านมา การให้ความช่วยเหลือจากภาครัฐจะให้น้ำหนักไปด้าน การเข้าถึงสินเชื่อเป็นสำคัญ เพราะอาจจะสังเกตเห็นได้ง่าย แต่ปัญหาเรื่องความสามารถในการแข่งขันของ SMEs อาจจะซับซ้อนกว่า กล่าวอีกนัยหนึ่ง การเข้าถึงแหล่งทุนเป็นสิ่งที่จำเป็น แต่อาจไม่เพียงพอที่จะช่วยให้

SMEs แข่งขันได้ การช่วยเหลือไม่ควรจำกัดอยู่เฉพาะการช่วยให้ SMEs สามารถเริ่มกิจการได้เท่านั้น แต่จะต้องรวมถึงการช่วยให้ SMEs มีศักยภาพที่จะดำเนินกิจการต่อไปได้ โดยเฉพาะในบริบทของโลกยุคใหม่ที่เปลี่ยนแปลงเร็วและการแข่งขันที่รุนแรง ซึ่งแนวทางในการปฏิรูปสำคัญจะรวมถึงการปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ ที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจ การปรับบทบาทหน้าที่ของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ในการทำหน้าที่ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานด้านนโยบาย ปฏิบัติ และ พื้นที่อย่างครบวงจร ในลักษณะ one stop service และการพัฒนาระบบข้อมูล SMEs เพื่อใช้บริหารจัดการ นโยบายและยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อน SMEs ได้อย่างเหมาะสม

๓. ข้อเสนอแนะบางประการของคณะกรรมการฯ เกี่ยวกับแนวทางการปฏิรูปเศรษฐกิจข้างต้น

๓.๑ ด้วยบริบทเศรษฐกิจและสังคมที่สามารถเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในลักษณะที่ยากจะคาดเดา ข้อเสนอปฏิรูปของคณะกรรมการชุดนี้เป็นแนวทางเพื่อการปฏิรูปในกรอบระยะเวลา ๕ ปีข้างหน้า ข้อเสนอจึงเน้นในภาพใหญ่ ทิศทางสำคัญ แต่ยังคงความยืดหยุ่นให้สามารถปรับเปลี่ยนรายละเอียดในการปฏิบัติได้ตามความเหมาะสมและจำเป็น

๓.๒ ด้วยข้อจำกัดของกรอบระยะเวลาในการจัดทำเพียง ๓ เดือน มีการประชุมร่วมกันอย่างเป็นทางการ ๑๕ ครั้ง และประชุมนอกรอบอีกจำนวนหนึ่ง ยังสามารถนำเสนอได้เพียงครึ่งหนึ่งของความตั้งใจ ในเบื้องต้น บางเรื่องมีความก้าวหน้า บางเรื่องยังตั่งไข่ แต่คณะกรรมการฯ เห็นว่าจะช่วยให้เห็นแนวทางการปฏิรูปในภาพรวม เห็นความเชื่อมโยงของมาตรการในแต่ละด้าน อย่างไรก็ดี ยังมีประเด็นที่ต้องพิจารณาเพิ่มเติมต่อในรายละเอียด ดังนี้

- ข้อเสนอเหล่านี้ยังต้องนำไปหารือและรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องเพิ่มเติม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คณะกรรมการยุทธศาสตร์ทั้ง ๖ ด้าน และคณะกรรมการปฏิรูปชุดอื่นที่มีแผนงานคาบเกี่ยวกัน
- ตัวเลขงบประมาณที่ปรากฏในเอกสารเป็นข้อเสนอเบื้องต้นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการประเมินโดยคร่าว โดยคณะกรรมการฯ ยังไม่ได้พิจารณาในรายละเอียด หรือเห็นชอบตามที่เสนอ
- ข้อเสนอการปฏิรูปด้านที่ ๓ ที่เกี่ยวข้องกับสถาบันเศรษฐกิจ เป็นข้อเสนอที่เน้นการปฏิรูปในส่วนของกระบวนการทำงาน (Process) ขณะที่การปฏิรูปในส่วนโครงสร้าง (Structure) ซึ่งเป็นส่วนสำคัญยังมีการกล่าวถึงจำกัด เนื่องจากเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน ซึ่งต้องใช้เวลาในการถกเถียงความคิดและหาแนวทางร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป
- การกำหนดตัวชี้วัด เพื่อวัดความคืบหน้าและความสำเร็จของการปฏิรูป ในบางเรื่องไม่สามารถระบุเป็นตัวเลขให้ชัดเจนได้ หรือในกรณีที่ระบุได้ ก็จำเป็นต้องตีความหมายอย่างเข้าใจในสาระด้วย

๓.๓ ข้อเสนอปฏิรูปในรายงานชุดนี้ส่วนใหญ่ไม่ใช่เรื่องใหม่ เป็นประเด็นปฏิรูปที่ผู้เกี่ยวข้องที่หวังดีต่อบ้านเมืองได้ปูทางไว้ ไม่ว่าจะเป็นนักวิชาการ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ได้วิเคราะห์ ศึกษา ถกเถียงกันไว้แล้ว อย่างไรก็ดี ประสพการณ์ที่ผ่านมาชี้ว่า การกำหนดเรื่องที่ปฏิรูปโดยลำพังเป็นสิ่งไม่ยาก แต่การแสวงหาหนทางและการขับเคลื่อนให้เกิดขึ้นจริงเป็นเรื่องที่ทำทนาย ซึ่งคณะกรรมการฯ เห็นว่า **ปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การปฏิรูปเศรษฐกิจประสบผลสำเร็จมี ๔ ปัจจัย** ได้แก่

(๑) **จังหวะเวลาที่เหมาะสม** คณะกรรมการฯ เห็นว่า สถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบันเอื้อให้การปฏิรูปต่างๆ เกิดขึ้นได้ กล่าวคือ รัฐบาลและประชาชนส่วนใหญ่เห็นความสำคัญและให้การสนับสนุน

ประกอบกับสถานการณ์เศรษฐกิจโดยรวมมีแนวโน้มค่อนข้างดี ที่จะเอื้อให้เกิดการปฏิรูปเศรษฐกิจ ประเภทที่อาจมีความเจ็บปวดในระยะสั้น แต่ให้ผลประโยชน์ในระยะยาว หรือมี short-term pain แต่จะให้ long-term gain มีโอกาสสำเร็จได้ และหวังว่าผู้ที่เกี่ยวข้องจะไม่ทิ้งโอกาสที่จะสร้างความเปลี่ยนแปลงให้บ้านเมืองดีขึ้น

(๒) การบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาวะที่ประเทศมีปัญหาที่ต้องแก้ไขหลายสิบเรื่อง ขณะที่โอกาสผลักดันให้เกิดเปลี่ยนแปลงอาจมีไม่มากนัก จึงต้องเลือกปฏิรูปในเรื่องสำคัญที่สามารถสร้างผลกระทบในวงกว้าง ซึ่งมักไม่ใช่เรื่องที่ทำกันได้ในภาวะปกติ คณะกรรมการฯ จึงเลือกปฏิรูปเศรษฐกิจใน ๓ ด้านสำคัญ ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น

(๓) ผู้นำต้องเข้าใจปัญหา และต้องกล้าตัดสินใจในเรื่องที่ยาก อีกทั้งต้องมีศิลปะในการชักจูง โน้มน้าวผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้เห็นถึงความจำเป็นของการปฏิรูป รวมทั้งเมื่อเห็นต่างก็ต้องสามารถโน้มน้าว หรือชักจูงให้ทุกฝ่ายสามารถยอมรับแนวทางการปฏิรูปที่ร่วมกันได้

(๔) การปฏิรูปจะสำเร็จจำเป็นต้องได้รับแรงสนับสนุนจากผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) เมื่อพิจารณาข้อเสนอในรายละเอียดจะเห็นว่า การปฏิรูปเศรษฐกิจไม่สามารถทำให้สำเร็จโดยลำพัง จำเป็นต้องเชื่อมโยงและอาศัยการปฏิรูปประเทศในด้านอื่นๆ สนับสนุนด้วย เช่น การปฏิรูปด้านสถาบันทางเศรษฐกิจ จำเป็นต้องอาศัยการปฏิรูปกฎหมาย และการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน ในขณะที่การปฏิรูปเพื่อเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจจำเป็นต้องอาศัยการปฏิรูปการศึกษา และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันด้านการแข่งขัน หรือในการปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ จำเป็นต้องอาศัยการกระจายอำนาจในภูมิภาค เป็นต้น **และที่สำคัญคือ แรงสนับสนุนจากประชาชน ผู้ซึ่งตระหนักว่าการปฏิรูปประเทศเป็นส่วนหนึ่งของหน้าที่พลเมือง** ไม่ใช่หน้าที่ของคนใดคนหนึ่ง คณะกรรมการชุดใดชุดหนึ่ง แต่เป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคน ที่แต่ละคนจะต้องช่วยกันปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้บ้านเมืองนี้ดีขึ้น

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐